

Jan Charytański

"Lexikon der Sexualität", Martin Goldstein, Will McBride, Wuppertal-Barmen 1970 : [recenzja]

Collectanea Theologica 45/3, 219-220

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wpływ neutralizuje często oddziaływanie społeczeństwa starszego. Dlatego właśnie w całym świecie, jak również w polskiej dydaktyce zwrócono uwagę na zagadnienie dynamiki grupy. Znajomość jej, a także właściwe wykorzystanie stanowi również pewną konieczność dla wychowania religijnego. Dlatego właśnie redaktor serii *Religionspädagogik — Theorie und Praxis*, Günter Stachel, dwudziesty drugi tom poświęcił temu zagadnieniu. Recenzowaną pozycję opracował K. Frielinsdorf.

Autor w oparciu o bogatą i fachową literaturę przede wszystkim amerykańską i zachodnioniemiecką omawia historię tego nowego działy nauk o człowieku i ukazuje jej znaczenie na tle tradycyjnej normatywnej pedagogiki, zwłaszcza religijnej. Przedstawia różne ujęcia grupy i zastanawia się, w jakim sensie można patrzeć na klasę szkolną jako na grupę. Podkreśla tu większe szanse dla katechezy parafialnej, jakkolwiek ukazuje sposoby doprowadzenia klasy szkolnej do form grupy w określonym znaczeniu. Dlatego kładzie nacisk na ukazanie faz tworzenia się grupy, a następnie omawia zagadnienia spistości grupy, jej struktury, pojęcie roli i norm, znaczenie celów i zadań dla żywotności i spistości grupy. Osobny problem stanowi zagadnienie kierownictwa i przywództwa, ponieważ klasa szkolna czy grupa katechetyczna stanowią grupy instytucjonalne, kierowane odgórnie. Ukazując drogę rozwiązywania problemu omawia kierownictwo autokratyczne, przedstawia mu kierownictwo określone jako *laissez faire*, skupia się zaś przede wszystkim na kierownictwie koleżeńsko-demokratycznym, analizując jego pozytyw i niebezpieczeństwa w nim tkwiące.

Omawiając dynamikę grupy we funkcji nauczania religii zastanawia się również nad możliwymi formami wprowadzenia w to zagadnienie studentów zakładów teologicznych, przygotowujących przyszłych katechetów. Przy tym ostatnim zagadnieniu przedstawia przede wszystkim konkretne próby podejmowane w zakładzie teologicznym, nieokreślonym jednak przez autora. Również przy wielu innych zagadnieniach autor swe tezy ilustrował konkretnymi doświadczeniami zwłaszcza z terenu Francji.

Autor dostrzega konieczność poszerzenia dotychczasowej intelektualnej i indywidualistycznej formacji o elementy dynamiki grupy. Dostrzega w tym drogę do dialogu między teologią a naukami o człowieku, a konsekwentnie do teologii „empirycznej”. Ten sam zwrot empiryczny widać w zastosowaniu do nauczania religii *Curriculum-forschung*. Nie można jednak osiągnąć wymienianych w nim celów bez uwzględnienia dynamiki grupy. Pozwoli ona na głębsze zbadanie potrzeb i problemów młodzieży, jak również pomoże nauczycielowi w samookreśleniu się. Niemniej autor przeciwstawia się próbom całkowitego zastępowania dawnych ujęć stosowaniem dynamiki grupy w nauczaniu religii.

Największą wartość posiada recenzowana pozycja w reformowaniu naukowych badań omawianego zagadnienia. Zastosowania do pedagogiki religijnej są tylko pewnymi analizami możliwości, jakkolwiek ilustrowanymi konkretnymi doświadczeniami, ale już bez widocznej uprzednio ścisłości naukowej. Niemniej cała pozycja może być bardzo ważnym bodźcem dla refleksji nad stanem teorii i praktyki nauczania religii w naszym kraju i dlatego można ją polecić przede wszystkim wykładowcom katechetyki, jak również pedagogiki religijnej.

ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Martin GOLDSTEIN i Will McBRIDE, *Lexikon der Sexualität*, Jugenddienst-Verlag, Wuppertal-Barmen 1970, s. 244.

M. Goldstein jest lekarzem, a jednocześnie współpracownikiem poradni wychowawczej Kościoła ewangelickiego w Düsseldorfie. Pierwsze jego publikacje na temat zagadnień życia seksualnego wywołały dość duże echo wśród

młodzieży. Otrzymywane listy i zapytania nakłoniły go do napisania dla młodzieży podręcznej encyklopedii zagadnień życia seksualnego. Książka zaczyna się właśnie od fotokopii niektórych z tych zapytań. Charakter pracy wyraża podtytuł: informacja, odpowiedź, opis. Autor pragnął zawrzeć w swej książce całą wiedzę dla młodych, dojrzewających i szukających rozwiązania swych problemów. Autor chce im podać tę wiedzę tak, by budzić radość i afirmację swej seksualności. Zastrzega się, że podając tę informację nie chce obrażać niczyjego poczucia wstydu. Uwaga ta jednak wskazuje na pewne przerysowanie tematu. Przeważa informacja fizjologiczna, bardzo dokładna. Pojawiają się pewne oświetlenia socjologiczne czy prawne. Uderza jednak zbyt ubogie omówienie zagadnień psychicznych, a przede wszystkim etycznych. Takie ujęcie podkreślają jeszcze mocniej liczne i prawdziwie artystyczne ilustracje wykonane do tej właśnie książki przez Willi M c B r i d a, Amerykanina przebywającego w Niemczech zachodnich, absolwenta akademii sztuk pięknych w Chicago, specjalizującego się w fotografice. Niektóre z tych ilustracji w sposób sugestywny ukazują macierzyństwo, rolę rodziców. Niestety, równie sugestywne są ilustracje mówiące o zбочeniach, na przykład o seksie grupowym. Tu właśnie czytelnik stawia sobie pytanie o owocność wychowawczą całej pracy, tak troskliwie i wnikliwie przygotowanej, tak potrzebnej a zarazem kontrowersyjnej. Czy wszystko przemyślano do końca? Czy afirmacja własnej seksualności nie wymaga również pewnego samoopanowania i umiejscowienia jej w całokształcie swego światopoglądu?

ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Volks-Schott, Taschenausgabe für die Sonn- und Feiertage, Lesejahr A, Freiburg im Breisgau 1974, Verlag Herder, s. 608.

Wprowadzenie nowego porządku czytań postawiło pod znakiem zapytania dawną formę mszalików dla wiernych. Z drugiej jednak strony ubogacony „stół słowa” musi być przybliżony wiernym, jeśli słowo Boże ma rzeczywiście kształtować świadomość wiernych. Temu celowi mają służyć małe tomiki zawierające teksty oraz komentarze przeznaczone dla nie kapłanów. Prace jednak posuwają się bardzo wolno. W r. 1974 ukazał się kolejny tomik komentarzy dla wiernych, tym razem na rok „A”, po poprzednim na rok „C”¹. W słowie wstępnym redaktorzy odpowiednio odpowiadają na zarzuty, jakie stawiano pierwszym tomikom. Powolność swej pracy tłumaczą przede wszystkim brakiem jeszcze wielu oficjalnych tekstów w ich ostatecznej, zatwierdzonej formie.

Obecny tomik zawiera czytania całego roku „A” jak również *Ordo Missae* z nowego mszału. Czytania poprzedzone są krótkimi komentarzami, nie zajmującymi więcej niż pół strony. Komentarze usiłują ukazać zasadniczą myśl teologiczną danej perykopy biblijnej. Nie wchodzą w zawile sprawy analiz egzegetycznych, poprzestając na podaniu zasadniczych idei teologii biblijnej. Uwzględniają również *Sitz im Leben* trudniejszych tekstów. Nie nawiązują jednak do sytuacji życiowej wiernych, jak również nie podkreślają wezwania. Ten ostatni element uwzględniają króciutkie teksty, zatytułowane *Sprawowanie Eucharystii*, ujmujące całościowo przewodnią myśl dnia i ukazując jej związek ze sprawowaną tajemnicą Eucharystii. Obok wykazu czytań na poszczególne dni tygodnia książeczka zawiera ponadto teksty, mające stanowić materiał do medytacji w ciągu tygodnia. Redaktorzy sięgają do publikacji najwybitniejszych teologów katolickich i niekatolickich, jak również do dzieł mistyków, a nawet czasami do wielkiej literatury czy poezji. Nieco zastanawia brak wyraźniejszego zwrócenia uwagi na współofiarowanie. Całość te-

¹ Por. *Collectanea Theologica* 44(1974) z. 4, 208—209.